

УДК 811.161.2'373.611

НАРОЩЕННЯ ЯК МОРФОНОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ В ПРИКМЕТНИКАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Любослава Асіїв

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української мови,
вул. Університетська, 1/234, 79001, Львів, Україна,
тел.: (80 322) 239 47 17*

Проаналізовано види нарощень, які функціонують під час словотворення прикметників, розглянуто проблеми, пов'язані з інтерфіксацією як морфонологічним явищем, з'ясовано погляди на морфемний статус нарощених сегментів.

Ключові слова: нарощення, інтерфікс, морфонологічні явища, фонема.

Морфонологічні модифікації – складне мовне явище, яке допомагає розкрити глибинні процеси словотворення, відбиває специфіку української мови, тісно пов'язане з історією її формування та розвитку. Морфонологічні явища можна розглядати в діахронному та функціональному аспектах. Перший з них передбачає розкриття історичних причин появи фонемних модифікацій, опис етапів формування їхньої системи в мові. Функціональний аспект дозволяє з'ясувати специфічні риси морфонологічних явищ, визначити їхнє місце та роль у сучасній мовній системі. Проте ці два аспекти не можна від'єднати один від одного, оскільки особливості сучасних морфонологічних модифікацій тісно пов'язані з історичними причинами їхнього виникнення.

Найпродуктивнішим є дослідження морфонологічних явищ у функціональному аспекті з елементами діахронного аналізу. Такий підхід дає змогу визначити систему морфонологічних засобів сучасної мови, з'ясувати їх роль у процесах формо- та словотворення різних частин мови. Українські морфологи П. Коструба, М. Кравченко, І. Козленко, І. Савченко, М. Федурко найбільшу увагу приділили описові альтернатив як найактивнішого морфонологічного явища, хоч у комплексних морфонологічних дослідженнях аналізують усі морфонологічні модифікації. Інтерфіксація (нарощення, аугментація) ґрунтовніше описана в дериватологічних працях, зокрема, І. Ковалика, Н. Клименко, В. Горпинича та ін., однак у них бракує системного опису аугментації у функціональному аспекті. Тому залишається важливим дослідження нарощення як морфонологічного явища.

Мета статті – з'ясувати особливості функціонування інтерфіксації як морфонологічного явища в прикметниках сучасної української мови.

На відміну від чергувань, усічення, нарощення та накладання належать, по суті, до морфології слова. Вони є “засобом організації морфемної послідовності в рамках основи похідного слова” [11, с. 130]. Тому їх називають не зовсім точно “лінійними перетвореннями основи” [11, с. 130]. Одиницею, у межах якої діють ці морфонологічні явища, є не морфема, а основа похідного слова, що утворюється поєднанням твірної основи та суфікса. Саме на словотвірному шві відбуваються

морфологічні модифікації, які іноді виходять за межі морфеми, можуть стосуватися фонемного складу двох морфів. Для кожного з типів морфологічної модифікації основи характерні свої особливості виникнення та функціонування при словотворенні прикметників.

Нарощення (інтерфіксація, аугментація) – морфологічне явище, за своєю дією протилежне усіченню (елізії). Воно полягає в додаванні однієї фонемі або сполуки фонем під час формо- та словотворення.

З аугментацією як морфологічним явищем пов'язана проблема визначення морфемного статусу нарощеного сегмента. У мовознавстві по-різному трактують ці нарощення, проте всі інтерпретації можна звести до двох. Згідно з першою, аугмент є “структурною вставкою, або прокладкою з однієї або кількох фонем, яка не має статусу морфеми” [1, с. 12]. Для позначення таких “асемантичних елементів” у мовознавстві використовують такі терміни: інтерфікси, асеманти, структеми, конструкти, формативи, пусті морфи, вставки, прокладки, *empty morphes*. Зазначимо, що генеративний опис не “породжує, а, навпаки, усікає відповідні елементи в основах типу шосейний – шосе, кофейний – кофе” [11, с. 121]. Сама ідея виділення в слові незначущих сполучних елементів належить М. Трубецькому, який називав їх *Verbindungs morphem* – “з'єднувальні морфеми”. Однак обґрунтованішим вважаємо інше трактування, згідно з яким інтерфіксація приводить до нарощення лівої частини суфікса [8, с. 18]. “Усі подібні елементи є складовими і невід'ємними частинами поліморфемних суфіксів, що постали внаслідок перерозкладу морфем” [10, с. 20]. У варіюванні початку суфікса виявляється властива мові тенденція до більшої формальної виразності одиниць, “оскільки з двох словотворчих морфем, уживаних в одній і тій же семантичній функції формально виразніша друга, структурно складніша морфема” [1, с. 12]. М. Федурко кваліфікує нарощення як “субморфироширювачі” [12, с. 238], стверджуючи, що “субморфи вчленовуються на площині реальних слів (непохідних і похідних) як особливі складові їхніх мінімальних значущих частин – кореневих і афіксальних морфів” [12, с. 245].

Одним із різновидів нарощення вважають сполучні голосні в композитах. Ці аугменти кваліфікують по-різному: як окремі морфеми [9, с. 41–57]; субморфи, які належать до першої з основ складного слова [6, с. 90]; інтерфікси – “асемантичні морфеми, що виконують чисто технічну, структурну роль” [6, с. 90].

Загальновизнаною стала думка про те, що нарощення взаємоприспосовують твірні основи та словотворчі афікси. Наявність аугментів залежить від характеру фонем на міжморфемному шві слова [1, с. 13]. Однак роль нарощень не можна звести тільки до взаємоприспосовування твірної основи й афікса – у деяких випадках аугменти розрізняють похідні прикметники від власних і загальних назв, отже, їхнє вживання ґрунтується на семантичному принципі. Сполучні голосні *о, е* в композитах не можна трактувати тільки як “прокладку” між кінцевою приголосною першої основи та початковим консонантом другої. У таких дериватах, як *деревобробний, зеленоокий* тощо, немає потреби уникати збігу приголосних, оскільки друга основа починається голосною фонемою. Ці інтерфікси – важливий словотворчий засіб при деривації складних слів. В. Лопатін, розглядаючи такі голосні як окремі морфеми, зазначає, що вони, “зв'язуючи в єдине ціле основи, виконують роль спеціального граматичного засобу для поєднання основ у межах синтагми, якою є, у певному значенні, складне слово” [9, с. 87]. Таке трактування інтерфіксів (уважаємо, що цей термін доцільно залишити тільки за сполучними голосними в композитах) аналогічне з розумінням

морфонологічних альтернатив з максимальним функціональним навантаженням як “внутрішньої флексії”.

Нарощення, які беруть участь у деривації простих слів разом із суфіксами, утворюють морфонологічні варіанти останніх [10, с. 20]. Вони функціонують при поєднанні з основами певної формальної будови та семантики. Аугментація віддаленіша від фонемної структури основи та афікса, ніж чергування, а це зумовлює такі її особливості, як нижчий ступінь регулярності, можливість у деяких випадках вибрати один з декількох видів нарощень. Треба також зазначити, що аугментація загалом не властива українській мові. Вона особливо розвинулася в останній період, що пов’язують “з розвитком аглютинативних рис у мові” [7, с. 96–104].

Аугменти зазвичай з’явилися як результат перерозкладу основи, коли певна частина відійшла до словотворчого суфікса. Такий нарощений формант став поєднуватися з основами, які мають різну фонемну структуру фіналі.

Під час словотворення простих прикметників зафіксовані різні види нарощень. Формальна структура таких аугментів є консонантною або комбінованою (вокально-консонантною).

Серед консонантних нарощень активним є аугмент /ч/, який утворює варіанти **-чат-, -част-** суфіксів **-ат-, -аст-**: *бахрома – бахромчатий, брижа – брижчатий, дим – димчастий, палуба – палубчастий, ріпа – ріпчастий, стовп – стовпчастий, штахета – штахетчастий* тощо. Нарощені форманти **-чат-, -част-** виникли внаслідок перерозкладу твірної основи й суфіксів **-ат-, -аст-** [10, с. 131]. Уважаємо, що значний вплив на функціонування цього аугмента має велика кількість дериватів з фонемою /ч/ у кінці твірної основи, у яких /ч/ виникла в результаті морфонологічних чергувань /к/ - /ч/, /ц/ - /ч/, /ц’/ - /ч/. Можлива подвійна мотивація деяких похідних прикметників: *дірчатий, дірчастий – діра і дірка, трубчатий, трубчастий – труба і трубка, пластинчатий, пластинчастий – пластина і пластинка, клинчастий – клин і клинець, пилчастий – пил і пилок* тощо. Це також впливає на активність нарощених формантів.

Нарощення /ч/ спостерігаємо під час творення віддієслівних прикметників із суфіксом **-к-**: *гнути – гнучкий*; та з суфіксом **-ат-**: *переривати – переривчатий, поривати – поривчатий, наливати – наливатий*.

Великий обсяг функціонування має нарощення /л’/ при утворенні віддієслівних прикметників з суфіксом **-н-**: *довбати – довбальний, скубати – скубальний, плавати – плавальний, нагрівати – нагрівальний, дробити – дробильний, молотити – молотильний* (усього 582 прикметники). Дослідники по-різному визначають морфемний статус фонемних сполук /л’н/, /ал’н/, /ил’н/ і функціональний статус /л’/. Зокрема, є такі погляди: 1) /л’н/ інтерпретують як дериваційний суфікс, який приєднують безпосередньо до голосної фонемі фіналя дієслівної основи [10, с. 217]; 2) фонемосполуки /ал’н/, /ил’н/ кваліфікують як специфічні прикметникові дериваційні морфеми, “які склалися внаслідок перегрупування відповідних частин твірних основ і власне словотвірної морфеми у процесі активного становлення відносних прикметників на базі дієслівної семантики” [10, с. 166]; 3) /л’/ вважають специфічним допоміжно-з’єднувальним суфіксом, який робить можливим поєднання дієслівних основ на голосні з власне прикметниковим дериваційним суфіксом **-н-** [5, с. 46]; 4) /л’/ кваліфікують як інтерфікс, який не має значення і не належить до морфів [6, с. 70–75]. Уважаємо, що нарощений елемент /л’/, пристосовуючи дієслівні основи до прикметникового словотворення і разом з

тим зберігаючи їх незмінними, входить до складу морфологічного варіанта **-льн-**, який має значну активність у сучасній мові.

Нарощення /л/ зафіксоване під час утворення відіменникових та віддієслівних дериватів із суфіксом **-ив-**: *злоба – злобливий, шаноба – шанобливий, сирота – сиротливий, крик – крикливий, вабити – вабливий, попередити – попередливий, виснажити – виснажливий, пролазити – пролазливий* (більше 500 прикметників). Варіант **-лив-** активніший за **-ив-** у сучасній мові. Саме він набув здатності сполучатися не тільки з іменниковими, а й дієслівними твірними основами. Дієслівні основи при поєднанні з дериватором, як правило, підлягають дії морфологічного явища – усічення суфіксальної голосної фіналі. Це приводить до збігу дієслівної основи з відповідною іменниковою. Такі основи кваліфікують як іменниково-дієслівні: *зрадливий – від зрада і зрадити, шумливий – від шум і шуміти, скрипливий – від скрип і скрипіти*.

Нарощення /й/ спостерігаємо під час утворення прикметників від незмінних іменників іншомовного походження з кінцевою голосною фонемою за допомогою суфіксів **-ськ-**, **-н-**, наприклад: *Мари – марийський, Сомалі – сомалійський, Ханти – хантійський, реле – релейний, філе – філейний, шосе – шосейний, жалюзі – жалюзійний, желе – желейний*. Таке нарощення пристосовує іншомовні слова до українського словотворення, для якого характерне поєднання закритої структури твірної основи з дериваційним суфіксом. Якщо основа іншомовного іменника закінчується на дві голосні, то одна з них зазнає усічення: *алое – алойний, радіо – радійний*.

Аугментація /й/ відбувається також під час деривації віддієслівних прикметників за допомогою суфіксів **-н-** та **-лив-**: *мити – мийний, чути – чуйний, дбати – дбайливий, грати – грайливий, огріти – огрійливий*. Це нарощення закриває відкриту дієслівну основу, пристосовуючи її до прикметникового словотворення. Зазначений вид аугментації зафіксований в обмеженій кількості дериватів, здебільшого в тих, які мотивовані дієсловами з суфіксом **-й-** в особових формах теперішнього часу. Власне, від цього афікса і походить назване нарощення.

Аугментація /й/ зафіксована в дериватах з уже нарощеним формантом **-лив-**. Це свідчить про різні граматичні функції зазначених аугментів. Нарощення /й/ адаптує основи до словотворення, /л/ – утворює такий новий формант, який функціонує в різних морфологічних умовах, поєднується з основами неоднакового типу фіналі. Таку ж роль, як і /й/, виконує нарощення /т/ (цей елемент за походженням є частиною інфінітивного суфікса **-ти-**) при творенні віддієслівних прикметників із суфіксами **-н-**, **-к-**, **-лив-**: *пити – питний, чути – чутний, прийняти – прийнятний, вити – виткий, сприйняти – сприйнятливий, чути – чутливий* тощо. Ця аугментація відбувається тоді, коли інфінітив мотивуючого дієслова містить односкладовий корінь і є безсуфіксним. Аугментований варіант цих суфіксів поєднується тільки з дієслівними основами відповідного типу, оскільки елізуватися вони не можуть. Усічення кореневої голосної призведе до втрати складу, семантичної наповненості твірної основи.

Нарощення /ш/ характерне для відприслівникових прикметників із суфіксом **-н'**: *вчора – вчорашній, тоді – тодішній, зовні – зовнішній*. Може відбуватися аугментація розширених сполук /іш/, /иш/, /еш/: *давно – давнішній, рано – ранішній, тепер – теперішній, тут – тутешній*. Морфологічний варіант **-ин'** (**-иин'**, **-ишн'**, **-ешн'**), на думку вчених, “абстрагувався як своєрідний позиційний формант

унаслідок відповідних фонетичних змін приголосних перед *-ьн-*” [4, с. 34]. У сучасній українській мові з */ш/* альтернує фонема */с'/* у фіналі твірної основи перед суфіксом *-н'-*: *колись – колишиний*.

Виявлено також нарощення */к/* під час творення відприкметникових та відіменникових дериватів з суфіксом *-уват-*: *зелений – зеленкуватий, поганий – поганкуватий, злодій – злодійкуватий, глина – глинкуватий, ледар – ледаркуватий, лінь – лінькуватий*. Така аугментація у відприкметникових ад’єктивах не регулярна: пор. *зелений – зеленуватий, поганий – погануватий*. У процесі творення прикметників від іменників це нарощення функціонує регулярно. Аугмент, очевидно, виник за аналогією до дериватів з суфіксом *-к-* в основі: *легкий – легкуватий, гіркий – гіркуватий, вузький – вузькуватий*. Нарощений формант *-куват-* став поєднуватися з іменниковими основами.

В одному прикметнику з суфіксом *-уват-* спостерігаємо нарощення */н/*: *блідий – бліднуватий* (є паралельна форма – *блідуватий*). Фонема */н/* з’явилася за аналогією до значної кількості прикметників: *дрібний – дрібнуватий, холодний – холоднуватий, скрутний – скрутнуватий*. Такий самий аугмент є в декількох прикметниках з суфіксами *-ат-, -аст-*: *перо – пернатий, пух – пухнастий, смуга – смугнастий* (є паралельний варіант *смугастий*, поширений у всіх стилях літературної мови). Незначна кількість дериватів, наявність паралельних варіантів свідчить про невідрізане граматичне навантаження цього виду нарощення.

Нарощення фонемної сполуки “голосна + приголосна” зафіксовано під час творення відіменникових дериватів за допомогою суфіксів *-ськ-* та *-н-*. Зокрема, при творенні прикметників з суфіксом *-ськ-* спостерігаємо аугментацію сполуки */ів/*: *суддя – суддівський, князь – князівський, бойко – бойківський, яхт-клуб – яхт-клубівський*. Мотивуючими іменниками виступають здебільшого назви осіб за професією, національністю, походженням, соціальною роллю та складноскорочені слова, аббревіатури різних типів. Існує припущення, що аугментація */ів/* “може визначатися тенденцією до усунення односкладних передсуфіксальних відрізків у нових похідних словах” [5, с. 45], сприяє “посиленню контрасту між словом твірним і похідним” [5, с. 52]. Формант *-івськ-* як варіант *-ськ-* сформувався внаслідок перерозкладу основи похідних присвійних прикметників.

Регулярність оформлення прикметників, утворюваних від аббревіатур, запозичених або власне українських основ за допомогою нарощеного суфікса *-івськ-*, сучасні мовознавці розглядають як “прояв аглютинативності і тенденції до збереження твірної основи незмінною” [7, с. 98]. Однак твірна основа в деяких випадках усе ж зазнає дії морфологічних чергувань, зокрема твердих передньоязикових приголосних з парними м’якими, альтернативі */e/, /o/ - /ø/* та */i/ - /o/*.

Аугментація сполуки */ин/* найчастіше відбувається при творенні прикметників за допомогою суфікса *-ськ-* від іменників – назв країн, міст, деколи – від інших семантичних груп: *Куба – кубинський, Гагра – гагринський, сестра – сестринський, мурза – мурзинський*. Нарощений формант *-инськ-* виконує словотвірні функції і при деривації ад’єктивів від незмінних іменників – іншомовних географічних назв, які закінчуються на голосні фонемі. Суттєвим є те, що фінальний голосний у таких прикметниках наголошений. Таке його виділення потребує нарощення */ин/*, на яке переходить наголос після усичення кінцевої фонемі основи: *Баку – бакинський, Улан-Уде – улан-удинський*.

Нарощення */ан/* зафіксоване під час утворення прикметників із суфіксом *-ськ-* від іменників – географічних назв: *Африка – африканський, Америка –*

американський, Сміла – смілянський, Дністер – дністрянський, а також інших семантичних груп: освіта – освітянський. Разом з аугментацією /ан/ відбувається усічення голосної фонемі фіналі незмінних іменників: *Таїті – таїтянський, Марокко – марокканський*. Тверді передньоязикові приголосні перед /а/ нарощеного форманта змінюються на парні м'які. Оскільки з ініціальною голосною дериватора можуть сполучатися м'які приголосні фонемі, то усічення /й/ у прикметниках *патриціанський, венеціанський, меркуріанський* не відповідає морфотактичним закономірностям української мови. До того ж, унаслідок такої елізії утворюється фонемосполука з двох голосних (т. зв. роззів), що суперечить особливостям поєднання фонем в українській мові. Тому вважаємо, що для українського словотворення закономірними є деривати без усічення /й/: *венеціанський, меркуріанський* тощо.

Аугментація /й/ зафіксована під час утворення прикметників за допомогою суфікса **-ськ-** від іменників – назв країн, народів, власних імен: *Камбоджа – камбоджійський, Альпи – альпійський, евенк – евенкійський, Піфагор – піфагорійський*. На функціонування нарощеного форманта **-йськ-** впливають прикметники з /й/ у кінці твірної основи: *індійський, англійський, австрійський*.

Нарощення /ен/ виявлене під час деривації ад'єктивів із суфіксом **-ськ-** від топонімів: *Грозний – грозненський, Брно – брненський, Керч – керченський, Рівне – рівненський* тощо. До більшості прикметників на **-енськ(ий)** існують паралельні варіанти, утворені без нарощення, але з альтернативним рядом /ø/ - /e/: *Рівне – рівенський (ровенський), Вільно – віленський, Гродно – гроденський, Дубно – дубенський*. Унаслідок перерозкладу основ саме таких прикметників утворився нарощений формант **-енськ-**.

Загалом для української мови аугментовані суфікси не характерні. Серед нарощених відтопонімних прикметників багато “штучних, помилкових, надуманих форм” [2, с. 26]. Якщо існують паралельні форми – з аугментацією і без – перевагу варто віддавати прикметникам без нарощень. Саме вони відповідають закономірностям українського словотворення, є милозвучними та природними. Поширення нарощених варіантів серед відтопонімних дериватів в основному пов'язане з дією позамовних чинників. Аугментовані варіанти суфікса **-ськ-** доречно використовувати під час творення ад'єктивів від географічних назв іншомовного походження в тих випадках, коли потреба зберегти фонемну структуру мотивуючого слова є особливо гострою.

У сучасному мовознавстві як нарощені трактують суфікси **-ичн-/ічн-**, які перебувають між собою у відношенні додаткової дистрибуції: **-ічн-** поєднується з основами на губні /б/, /п/, /в/, /м/, /ф/, задньоязикову /х/, горлову /г/, передньоязикові м'які /л'/, /н'/; **-ичн-** – з основами на передньоязикові /д/, /т/, /з/, /с/, /р/. Пор: *кубічний, синкопичний, гномічний, катастрофічний, олігархічний, магічний, кристалічний, тиранічний і енциклопедичний, дістичний, гімназичний, катаlepsичний, сферичний*. Фонемосполуки /ич/, /іч/ походять з латинського суфікса **-icus-** [10, с. 148–149]. У прикметниках, мотивованих іменниками жіночого роду на **-к(а)**, виділяють не формант **-ичн-/ічн-**, а суфікс **-н-**. Фонема /ч/, яка передє цьому форманту, виникла внаслідок морфологічного чергування /к/ – /ч/: *фізика – фізичний, тектоніка – тектонічний, фауністика – фауністичний*. Таким чином, у сучасній українській літературній мові розвинулося вторинне функціонування суфікса **-н-** унаслідок морфемного перерозподілу: звукосполучення [ич/іч] (< ic) відійшло до основи, а суфікс **-н-** набув статусу самостійного дериваційного форманта

[10, с. 150]. Під час творення ад'єктивів з нарощеними суфіксами **-ичн-/-ічн-** відбуваються інші морфонологічні явища: усічення кінцевих сполук основи /йй/, /изм/, /ізм/, /оз/, /ез/, /ос/, /ус/, /іс/, чергування м'яких передньоязикових з парними твердими перед **-ичн-**, альтернативні ряди /з'/ - /т/, /з/ - /т/, /с/ - /т/, /с'/ - /т/.

З латинського прикметникового суфікса **-ivus-** походить сполука /ив/ [10, с. 151], яка входить у нарощений формант **-лив-**: *асоціація – асоціативний, дефініція – дефінітивний, рефлексія – рефлексивний, ультиматум – ультимативний*.

Аугментований варіант **-альн-** сформувався внаслідок поєднання латинського за походженням форманта **-alis-** і прикметникового суфікса **-н-** [10, с. 151]: *мінімум – мінімальний, оптимум – оптимальний, артерія – артеріальний*. Нарощення /ар/ виникло в результаті перерозкладу основи, зафіксоване під час утворення дериватів із суфіксом **-н-** від іменників іншомовного походження: *молекула – молекулярний, корпускула – корпускулярний, альвеола – альвеолярний, канікули – канікулярний*. Для деривації таких прикметників також властиве чергування твердих передньоязикових приголосних з парними м'якими перед /а/ нарощеного форманта.

Отже, усі аугменти, зафіксовані під час словотворення прикметників, утворюють нарощені варіанти суфіксів. Цим формантам властива різна активність та продуктивність. Серед них особливо важливі для деривації ад'єктивів аугментовані суфікси **-част-, -чат-, -льн-, -лив-, -ичн-/-ічн-, -ивн-, -івськ-, -ин'**. Вони поєднуються з основами різної структури, що створює умови для функціонування інших морфонологічних явищ (зокрема, альтернатив).

У сучасній мові спостерігаємо тенденцію до семантичного розмежування прикметників з аугментованими формантами і ненарощеними суфіксами (пор., наприклад, *вегетативний* – “пов'язаний із живленням рослин” і *вегетативний* – “який стосується росту й розвитку рослин” [3, с. 27]; *депресивний* – “пов'язаний із хворобливим станом пригніченості, відчаю, скорботи” і *депресійний* – “який стосується застою в економіці країни” [3, с. 58]; *гармонічний* – “заснований на принципах гармонії, співзвучний, тонально злагоджений” і *гармонійний* – “злагоджений, мелодійний” [3, с. 49]). Якщо ж ці ад'єктиви є паралельними варіантами, то перевагу потрібно віддавати формам без аугментів. Вони відповідають особливостям української мови, для якої характерна фузія на словотвірному шві. Деякі нарощення (/т/, /й/, /л'/) пристосовують основи дієслів, незмінних іменників іншомовного походження з властивою їм відкритою структурою фіналя до прикметникового словотворення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Городенська К. Г., Кравченко М. В.* Словотвірна структура слова: Відіменні деривати / К. Г. Городенська, М. В. Кравченко. – К., 1981.
2. *Горпинич В. О.* Унормувати написання прикметників від географічних назв / В. О. Горпинич // Мовознавство. – 1995. – № 1. – С. 26–29.
3. *Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А.* Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – К., 1986.
4. *Грищенко А. П.* Прикметник в українській мові / А. П. Грищенко. – К., 1978.
5. *Земская Е. А.* Интерфиксация в современном русском словообразовании / Е. А. Земская // Развитие грамматики и лексики современного русского языка. – М., 1964. – С. 32–62.
6. *Касевич В. Б.* Морфонология / В. Б. Касевич. – Л., 1986.

7. *Клименко Н. Ф.* Аглютинативність в українському словотворенні / Н. Ф. Клименко // Українське мовознавство: міжвід. наук. зб. – К., 1990. – Вип. 17. – С. 96–104.
8. *Ковалик І. І.* Питання іменникового словотвору в східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами / І. І. Ковалик. – Львів, 1958.
9. *Лопатин В. В.* Русская словообразовательная морфемика / В. В. Лопатин. – М., 1977.
10. Словотвір сучасної української літературної мови / За заг. ред. М. А. Жовтобрюха. – К., 1979.
11. *Толстая С. М.* Морфология. Морфемика / С. М. Толстая // Обзор работ по современному русскому литературному языку за 1974–1977 гг. Словообразование: Материалы для обсуждения. – М., 1982.
12. *Федурко М.* Морфологія відіменникового словотворення / М. Федурко. – К. ; Дрогобич, 2003.

*Стаття надійшла до редакції 05.10. 2011
доопрацьована 15. 10. 2011
прийнята до друку 10. 01. 2012*

AUGMENTATION AS MORFONOLOGICAL PHENOMENA IN ADJECTIVES OF THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE

Luboslava Asiyiv

*Ivan Franko National University of Lviv,
The department of Ukrainian Language,
Universytets'ka Str., 1/234, 79001, Lviv, Ukraine,
phone: (032) 239 47 17*

The article is devoted to the studies of augmentation taking place in the process of the wordbuilding of adjectives in the Modern Ukrainian language. Investigating morphonological phenomena in the functional aspect makes it possible to define the importance of these modifications for definite adjective derivation types.

Key words: augmentation, morphonological phenomena, phonema.

АУГМЕНТАЦИЯ КАК МОРФОНОЛОГИЧЕСКОЕ ЯВЛЕНИЕ В ИМЕНАХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ СОВРЕМЕННОГО УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА

Любослава Асиив

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
кафедра украинского языка,
ул. Университетская, 1/234, 79001, Львов, Украина,
тел.: (032) 239 47 17*

Статья посвящена проблемным вопросам морфологии, в частности проблеме интерфиксации, выясняются взгляды на морфемный статус сегментов-интерфиксов, сделан анализ видов интерфиксов, которые функционируют в системе деривации имени прилагательного.

Ключевые слова: аугмент, интерфикс, морфологические явления, фонема.